

اثاثیه شهر

مروری بر معیارهای طراحی و ساخت مبلمان شهری

h_mosaddad@iust.ac.ir

mhrhashemi@gmail.com

سید هاشم مسدد/ استادیار دانشگاه علم و صنعت ایران

مهران هاشمی/ کارشناس ارشد طراحی صنعتی

نیازهای استفاده کنندگان

استفاده کنندگان مبلمان های شهری، گروه های مختلف جامعه هستند که بنا بر نیاز خود، انتظارات جسمی و روحی متفاوتی از این محصولات دارند. بر پایه همین اصل، تجهیزات مستقر در پارک های کودکان باید با تکیه بر فرم ها و رنگ های متنوع طراحی شوند و یا برای معلولینی که از صندلی چرخدار استفاده می کنند، ارتفاع قابل دسترس به کابین های تلفن در طراحی لحاظ شود. از این رو تحقیق و شناسایی کلیه نیازها و افزایش راحتی هر چه بیشتر استفاده کنندگان، از یک سو، و سایر افراد مرتبط (سازندگان، مونتاژکاران، تعمیرکاران و ...) از سوی دیگر، در سر لوجه کار طراحان قرار دارد (Sembach and all, 2002).

ارگونومی (ergonomics) و آنتروپومتری (anthropometry)

در مورد آن دسته از مبلمان های شهری که در رابطه مستقیم با بدن انسان است (نیمکت ها، باجه های تلفن، صندوق های پست، و ...) شناخت اصولی که بهترین شرایط، جهت استفاده انسان از محصول را فراهم آورد، بسیار حائز اهمیت است. ارگونومی و آنتروپومتری در جهت ایجاد تعادل بین انسان و محصول به گونه ای که بیشترین بازدهی و بالاترین ضریب ایمنی و سلامتی کسب شود، مورد بهره برداری قرار می گیرند (ناتیینی، ۱۳۷۹). طرح این سؤال

با شروع شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرنشینان و مشکلات ناشی از آن، ضرورت فراهم آوردن امکاناتی برای رفاه حال

شهروندان بیش از پیش شناخته شد. با گذشت زمان و افزایش تعداد امکانات مختلف شهری (خیابان ها، میدانی، پیاده روها، محل های توقف اتومبیل، علامت ها و نشانه ها، فضاهای سبز و غیره)، «مبلمان شهری» یا «مجموعه تجهیزاتی که در فضای باز مورد استفاده عموم قرار می گیرند» نیز جایگاه خاصی را به خود اختصاص داده است. طراحی محصولات مختلفی که در حیطه مبلمان شهری قرار می گیرند توانسته است متخصصان گوناگونی (مانند معماران، مهندسان عمران، کارشناسان برنامه ریزی شهری، مجسمه سازان، نقاشان و غیره) را به کار گیرد که در این میان طراحان صنعتی نیز در مسائل مرتبط با طراحی و ساخت آن دسته از امکاناتی که در رابطه مستقیم با انسان قرار دارد انجام وظیفه می نمایند. از این رو با توجه به محورهای تخصصی مطرح در رشته طراحی صنعتی، سعی می شود تا گوشه ای از مسائل مرتبط با طراحی، ساخت یا انتخاب عناصر مبلمان شهری به گونه ای که یاری دهنده طراحان و سازندگان در امور زیبایی شهری باشد ارائه شود. لازم به ذکر است که با توجه به کثرت تنوع در محصولات مبلمان شهری، مطالب ذکر شده جنبه عمومی داشته، ولی سعی شده است تا در لابه لای مباحث، مثال های کاربردی ارائه شود.

واژگان کلیدی: مبلمان شهری، زیبایی، عملکرد، استاندارد، هویت.

به کارگیری فرم و رنگ متناسب با نیاز روحی استفاده کنندگان
مأخذ: آرشیو پژوهشکده نظر، ۱۳۸۷

که «بهترین وضعیت بدنی برای انجام یک عمل مشخص کدام است؟» می تواند برای رسیدن به اهداف فوق کمک نماید.

مثال بارزی از کاربرد تطبیقات انسانی در طراحی مبلمان شهری، تعیین ابعاد و اندازه صندلی های خیابانی است؛ به گونه ای که با ویژگی های فیزیولوژیکی و آناتومیکی کلیه استفاده کنندگان (با جنسیت و سن متفاوت) مطابقت داشته باشد.

استانداردها

رعایت استاندارد، موضوع مهم دیگری است که در طراحی صحیح مبلمان های شهری در نظر گرفته می شود. استفاده از گوشه های گرد شده، پرهیز از به کارگیری قطعات برنده، کنترل فضای موجود بین دو قطعه متحرک به گونه ای که به انگشتان دست اجازه ورود ندهد، مقاومت در مقابل مواد شیمیایی (خوراکی ها، شوینده ها و غیره)، بخشی از مقرراتی است که تنها

اهمیت مبلمان در سیمای شهری

مبلمان شهری بخش مهمی از محیط زیست ما را تشکیل می دهد که در تعامل مستقیم یا غیرمستقیم با سایر امکانات شهری (با کاربردهای متفاوت) است (موره، ۱۳۷۳). بر همین اساس، ایجاد سازگاری و هماهنگی بصری بین اجزا مبلمان شهری با سایر المان های شهری، جهت تشدید و تکمیل زیبایی فضای شهری امری اجتناب ناپذیر است. چنانچه این امر از چشم مسئولان و طراحان مخفی بماند، با آشفتگی بصری شدیدی در سیمای شهر مواجه خواهیم شد.

مفهوم خلق جذابیت تنها به رعایت هماهنگی ظاهری بین تجهیزات شهری خلاصه نمی شود، بلکه محصولات مبلمان شهری نیز باید خود به ویژگی هایی که ایجادکننده لذت بصری باشند، نیز مزین شوند. می توان با استفاده از اصول علمی «زیبایی شناختی» (Aesthetics) و رعایت معیارهای بومی و فرهنگی (مانند محث روانشناسی رنگ ها) به این زیبایی دست یافت.

۷۲

شماره هفتم
خرداد ۸۹